

«Страніца лепшая ў штодзённіку жыцця»

У Ракуцёўшчыне прайшло свята беларускай паэзіі і песні «Ракуцёўскае лета»

МАРАФОН МАСТАЦТВА: ПАД ЗНАКАМ «Ч»

За апошнія гады тэма экалогіі стала своеасаблівым брэндам. Пытанні і меркаванні аб экалагічных абставінах усё больш актыўна асэнсоўваюцца сучасным мастацтвам. Беларускія творцы не засталіся ўбаку. З 29 ліпеня распачнецца серыя праектаў, прысвечаных 35-годдзю з дня аварыі на Чарнобыльскай АЭС. Падчас прэс-канферэнцыі «Тэхнагенныя і экалагічныя катастрофы вачыма мастакоў» арганізатары распавялі, чаго чакаць ад выставак.

Паводле слоў старшыні Беларускага саюза мастакоў Глеба **ОТЧЫКА**, у межах праекта адбудзецца пяць выставак, якія будуць экспанавацца ў Мінску. Намеснік старшыні Беларускага саюза мастакоў **Наталля ШАРАНГОВІЧ** дала, што арганізатары прыныпова зрабілі кожны з пяці праектаў куратарскім.

Выстаўка «Вежы. Kasia&Basia» распачне работу ў Рэспубліканскай карціннай галерэі. На ёй будуць выстаўляцца работы шасці беларускіх мастакоў: Юрыя Якавенкі, Аляксандра Сільвановіча, Сяргея Грыневіча, Уладзіміра Панцялеева, Валянціны Шобы і Вікторыі Ільіной. Мастакі аднаго пакалення, якія атрымалі адукацыю ў Акадэміі мастацтваў і працуюць у адзіным творчым полі. У межах «Вежы. Kasia&Basia» будуць прадстаўлены графіка, жывапіс і скульптура.

Таксама ў Палацы мастацтваў пройдзе выстаўка «Пласт-21». Праект, які курыруе Вольга Сямашка, прысвечаны работам з керамікі і шкла.

Яшчэ адзін выставачны праект, які змогуць убачыць жыхары і госці Мінска, мае назву «35 гадоў пад знакам «Ч». Ён быў падрыхтаваны Беларускай саюзам мастакоў і ўжо экспанаваўся ў красавіку гэтага года ў Гомелі. На выстаўцы будзе прадстаўлена больш за семдзесят твораў жывапісу, графікі, скульптуры, дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, якія прысвечаны экалагічным катастрофам і іх наступствам.

У праекце «Чатыры чвэрці. Расліны» ўсяго два ўдзельнікі: беларускія керамісты Валерыя Калтыгін і яго сын Максім. Праект прысвечаны асэнсаванню раслін, іх стылізацыі і трансфармацыі ў дэкаратыўна-прыкладным мастацтве. Розніца ва ўзросце, поглядах ды падыходах бацькі і сына — найцікавейшы бок выстаўкі. «Чатыры чвэрці. Расліны» таксама экспануецца ў Рэспубліканскай карціннай галерэі.

Апошні праект прысвечаны творчасці беларускага скульптара Аляксандра Лышчыка. Экспазіцыя сабрала творчыя праекты, эскізы і работы скульптара, якія былі ажыццёўлены.

Наталля Шаранговіч падкрэсліла, што праекты дазваляюць убачыць, як на працягу амаль сарака гадоў змянялася асэнсаванне трагедыі на АЭС у мастацтве. Калі спачатку пераважала дакументальная фіксацыя падзей, то ў нашы дні мастакі імкнуцца да метафарычнага ці сімвалічнага адлюстравання катастрофы.

Палац мастацтваў ужо чакае наведвальнікаў.

Арына КАРПОВІЧ.

Прайшло 110 гадоў з таго дня, калі юны выпускнік яраслаўскай гімназіі **Максім Багдановіч** упершыню ў свядомым узросце трапіў на зямлю свайго сэрца — Беларусь. Дагэтуль ён толькі ўяўляў яе, цудоўную — па кнігах, у тым ліку работах свайго бацькі, фалькларыста **Адама Багдановіча**, па расповедах родных, па беларускіх выданнях, яшчэ нешматлікіх... І ўзнаўляў, ствараў яе ў сваіх цудоўных вершах.

І вось — першы візіт. Выдаўцы **Іван і Антон Луцкевічы**, да якіх у Вільню прыехаў малады паэт, вырашылі, што найлепш размясціць госця дзесь на прыродзе — і ўражанні багацейшыя, і для хворага лепшы... Бо юнак прыехаў хворы на сухоты. І адправілі яго ў фальварак свайго дзядзькі **Вацлава Лычкоўскага** і ягонай сястры ў Ракуцёўшчыну, пад Радашковічамі. «Страніца лепшая ў штодзённіку жыцця» — назваў сваё гасцяванне тут паэт.

З тых часоў не ў адным сэрцы паэзія **Максіма** запаліла любоў да беларушчыны. Сёння ў Ракуцёўшчыне — філіял Літаратурнага музея **Максіма Багдановіча**. Вось ужо шмат гадоў збірае тут людзей паэтычна-музычнае свята «Ракуцёўскае лета»... На жаль, пандэмія парушае нават самыя светлыя планы, летась свята не адбылося... Але сёлета, 24 ліпеня, «Ракуцёўскае лета» зноў збірае гасцей. Што было найбольш адметнае?

На покліч **Максіма**

Цешыць, што людзі па-ранейшаму імкнуцца сюды. Бывала, вядома, збіралася іх куды больш — часам увесь схіл пагорка каля адкрытай сцэны быў заняты, дзясяткі вядомых паэтаў, пісьменні-

каў, навукоўцаў, музыкантаў, мастакоў перагукваліся, узрадаваная магчымасцю сустрэцца сярод краявідаў, што натхнялі **Максіма**... Так, сёння неспрыяльны час для масавых мерапрыемстваў. Трэба захоўваць дыстанцыю, маскі ў спіку назалююць... Нават пачатак прызначалі пазней, чым звычайна, каб гарачыня трохі спала. Сцэну зладзілі ў іншым месцы, на падмурках колішняга свірна, які, на жаль, колькі гадоў таму згарэў. Але па-ранейшаму гасцей сустракалі хлебам-соллю, а тыя ўскладалі кветкі ля памятнага каменя... Прыязджалі цэлыя аўтобусы з наведвальнікамі і асоб-

ныя машыны, шмат хто прыходзіў пешкі з суседніх лецішчаў ды вёсак. Ішлі людзі і з электрычкі — хоць станцыя за два кіламетры, але затое можна ўявіць, што ты, як **Максім**, вандруеш і спазнаеш родную зямлю. Прыходзілі цэлымі сем'ямі — дзетак сабралася вельмі шмат. Прыехалі заўсёднікі свята з Маладзечна, прыйшлі з суседніх Чысці і Краснага... А ў старшыні **Брэсцкага** аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі **Таццяны Дзямідовіч** і маладой паэтка з **Каменца Настасі Нарэйкі** дарога атрымалася яшчэ даўжэйшая. Абедрэ літаратаркі апынуліся ў Ракуцёўшчыне ўпершыню і былі асабліва ўзрушаныя. Сцэна аб'яднала паэтаў з розных куткоў Беларусі, прадстаўнікоў розных пакаленняў, ад паэта **Віктара Шніпа**, лаўрэата шматлікіх літаратурных прэмій, да пачынаючых твораў. Прывітала гасцей пачэсная госця **Вольга Дашкоўская** — траюрадная пляменніца **Максіма Багдановіча**.

Не, сёлета аніяк нельга было не правесці фестываль: бо не толькі прамінула 110 гадоў з наведвання **Максіма** Ракуцёўшчы-

шаў, але і розныя квэсты, квізы. Гульня «Кніганоша» прапаноўвала са зборнікам «Вянок» прайсці ўяўны шлях ад Вільні да Мінска. Падрыхтаваная бібліятэкарамі гульня «Праўда ці хлусня» дазваляла праверыць сваё веданне біяграфіі паэта, пацвердзіўшы або абвергнуўшы пэўныя факты з яго жыцця. А ўдзельнікі гульні «Перакладчык» удасканалі свае веды ў беларускай мове, якую так любіў **Максім Багдановіч**. Дагэтуль з кошыка картку з малюнкам прадмета ці жывой істоты — і называеш па-беларуску.

Заходзьце ў дом, гасцейкі!

Традыцыйна падчас ракуцёўскага фестывалю сонечна. Сёлета так і было. Ад спёкі можна было схаватца не толькі пад дрэвамі — але і зайсці ў пабудовы, дзе размяшчаюцца музейныя экспазіцыі: «Дом гаспадары»,

«Дамок арандатара». А ў гумне ўсе маглі прагнаць смагу «жывой вадой», пра якую пісаў **Максім Багдановіч**. «У родным краі ёсць крыніца жывой вады...» — гэта менавіта пра тутэйшую крыніцу. Яна тут жа, непадалёк — многія падыходзілі, каб напіцца з-пад празрыстага халоднага струменя, як некалі сам паэт.

Супрацоўнікі музея праводзілі для ўсіх ахвотных экскурсіі. Вось на стале — кнігі французскіх аўтараў, якімі захапляўся **Максім Багдановіч**: **Верлен**, **Бадлер**, **Флабэр**... Можна ўявіць, як ён сядзіць востра тут, у халадку летняга вечара, пры святле газчыны трымаючы ў руках томік. Вось так званы дзіцячы пакой — напамін пра тое, як **Багдановіч** любіў дзетак, як марыў пра сям'ю, ствараў якую з-за хваробы меў мала надзей. Маленькая дзявочая кашулька, ляльчана мэбля, калыска... Вось сервіраваны для вячэры круглы стол — так і бачыш, як за ім збіраюцца гаспадары, запрасіўшы маладога госця.

Ліецца песня...

За два месяцы, якія **Максім** пражыў у Ракуцёўшчыне, ён напісаў вельмі шмат — цыклы вершаў «Старая Беларусь» і «Места», паэмы «Вераніка» і «У вёсцы». Апошняя — якраз пра гэтыя мясціны... Многія радкі з напісанага тут сталі песнямі, якія гучалі і з сёлётай сцэны.

Праўда, сцэна падчас сонечнага ракуцёўскага фестывалю

награвяецца, як патэльна... Але яшчэ гарачэйшы — імпат музыकाў. Ярчэй за сонца «запальвалі» калектывы з Маладзечаншчыны: «Амадзіны», «Вясёлыя ноткі», «Асалода»... І ўсе, вядома, чакалі хэдайлнера: дзяржаўны ансамбль народнай музыкі «Свята». Чакалі недарэмна: глядачы, нягледзячы на спякоту, прытанцоўвалі і пляскалі ў ладкі. **Максіму** б дакладна спадабалася... Мусіць, і затанцаваў бы з прыгажуняй у народным строі — было ж яму ўсяго дзевятнаццаць! То адзін натхнёны госць, то другі сцвярджаў, што адчувае тут прысутнасць паэта. Вось толькі ці дакладна спрацавала ўяўленне? Бо **Максім** у фальварку, кажуць, пачаў адрощваць бараду. Відаць, каб здавацца самавітым.

Дарэчы, як уяўляюць **Максіма** дзеці, можна было ўбачыць на выстаўцы дзіцячых малюнкаў, прысвечаных юбілею паэта, «Любімыя мясціны **Максіма Багдановіча**». Малады такі, задумлены, прыгожы...

Стаць васільком

У **Максіма Багдановіча** ёсць цудоўны твор — «Апокрыф», прыпавесць пра каласы і васількі. Бо нашто жыта, дабрабыт, калі няма васількоў — чыстае красы, прагі духоўнасці, якая жыве ў душах нават простых беларусаў? Вось на планшэце з загаловам «Беларусь мая васільковая» — адбіткі дзіцячых далонек, якія ствараюць любімую кветку **Максіма**. Маленькіх ахвотных далучыцца да перформанса шмат... Гэтак жа, як далучыцца да майстар-класа па вырабе кніжных закладак «Васількі». А можна і набыць «валашку», зробленую народнымі майстрамі, прычапіць да кашулі. На кірмашы шмат дзівосаў, зробленых рукамі майстроў з Мінска і Маладзечаншчыны.

Вядома, у эпоху «Інстаграма» паўсюль паблісквалі ўзнятыя смартфонны. Напэўна ж, цяпер у сеціве шмат здымкаў, зробленых у фотазоне па творы **Багдановіча** «Мушка-зелянушка і камарык-насаты тварык». Ну і як не выставіць на старонку фота свайго дзіцёнка, якому каля стэнды «Акваграм» дапамаглі самому ператварыцца ў казачнага героя!

Тыя, хто аднойчы пабываў у Ракуцёўшчыне, абавязкова захочуць прыехаць сюды яшчэ. Прынамсі, многія казалі, што наступным летам не прапусціць фестываль беларускай паэзіі і песні «Ракуцёўскае лета».

Святлана ПЯТРОВА.